

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 10.2.2023
COM(2023) 68 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

**podle článku 278a celního kodexu Unie o pokroku při vývoji elektronických systémů
podle celního kodexu**

{SWD(2023) 29 final}

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

**podle článku 278a celního kodexu Unie o pokroku při vývoji elektronických systémů
podle celního kodexu**

Obsah

1. ÚVOD	2
2. SOUVISLOSTI.....	2
3. METODIKA PROJEKTŮ ZAVÁDĚNÍ ELEKTRONICKÝCH SYSTÉMŮ CELNÍHO KODEXU UNIE	3
4. CELKOVÝ PŘEHLED O POKROKU PŘI ZAVÁDĚNÍ ELEKTRONICKÝCH SYSTÉMŮ CELNÍHO KODEXU UNIE.....	4
4.1 Projekty dokončené do roku 2022.....	4
4.2 Probíhající projekty	4
4.2.1 Transevropské projekty	4
4.2.2 Vnitrostátní projekty.....	9
4.3 Rizika zpoždění při provádění celního kodexu Unie v oblasti IT	10
4.4 Zmírňující opatření.....	12
5. SHRUTÍ TÝKAJÍCÍ SE ŘÍZENÍ A ZÁVĚRY.....	14

1. ÚVOD

Toto je čtvrtá zpráva Komise podle článku 278a celního kodexu Unie¹ o pokroku při vývoji elektronických systémů podle celního kodexu². Letošní zpráva se zabývá pokrokem dosaženým ve vývoji elektronických systémů a popisuje vývoj směřující k dosažení plně digitálního celního prostředí od doby, kdy celní kodex Unie vstoupil v platnost. Vychází proto z pracovního programu k celnímu kodexu Unie³, jenž je považován za základ pro podávání zpráv o pokroku.

Projekty uvedené v pracovním programu k celnímu kodexu Unie lze rozdělit do tří kategorií systémů:

- i) **jedenáct ústředních transevropských systémů**, které má vyvinout nebo aktualizovat Komise (což často vyžaduje i vývoj či aktualizaci vnitrostátních systémů ze strany členských států);
- ii) **tři decentralizované transevropské systémy**, které musí vyvinout či aktualizovat Komise, jejichž významnou součástí je však vnitrostátní složka, již musí zavést členské státy, a
- iii) **tři vnitrostátní systémy**, které mají vyvinout nebo aktualizovat výlučně členské státy.

Tato zpráva analyzuje hmatatelný pokrok, kterého bylo dosaženo u všech tří typů systémů, a nastiňuje úkoly, které si jednotlivé projekty daly za cíl, jejich strukturu a plánování. Na základě výše uvedeného pak upozorňuje na potenciální zpoždění, jež byla eventuálně zjištěna, a rovněž poukazuje na plánovaná zmírňující opatření. Celkové posouzení pokroku při provádění pracovního programu k celnímu kodexu Unie je shrnuto v závěru této zprávy (oddíl 5) a vyplývá z něj, že zatímco některé zbývající projekty jsou na cestě k dokončení v souladu s plánovaným harmonogramem, u jiných (především u vnitrostátních systémů) dochází ke zpoždění, které přesahuje zákonné lhůty, kvůli nimž Komise musela udělit odchylky. Podrobnosti o harmonogramu a stavu jednotlivých projektů jsou uvedeny v pracovním dokumentu útvarů Komise⁴, který bude zveřejněn spolu s touto zprávou.

2. SOUVISLOSTI

Celní kodex Unie vstoupil v platnost dne 1. května 2016 a v návaznosti na svou změnu z roku 2019⁵ stanovil roky 2020, 2022 a 2025 jako lhůty pro postupné dokončování projektů transformace a zavádění IT systémů. Článek 278 celního kodexu Unie stanoví, že stávající systémy využívající elektronickou či listinnou formu dokumentace lze pro dokončení celních formalit využívat až do uvedení do provozu nových nebo aktualizovaných systémů, jejichž zavedení celní kodex Unie předpokládá (tzv. přechodná opatření). Používání přechodných opatření bude ukončeno po zavedení příslušných elektronických systémů.

Na podporu tohoto složitého procesu elektronického přechodu k plně digitálnímu celnímu prostředí stanoví pracovní program k celnímu kodexu Unie v období 2020 až 2025 pro každý elektronický systém (a jeho případné fáze) lhůty.

Článek 278a vyžaduje, aby Komise předložila výroční zprávu o pokroku v zavádění zbývajících elektronických systémů. Pro tento účel Komise shromáždila příslušné informace z následujících zdrojů:

1) Z vnitrostátních plánů, které jsou členské státy povinny předkládat dvakrát ročně (v lednu a červnu).

¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013 ze dne 9. října 2013, kterým se stanoví celní kodex Unie (Úř. věst. L 269, 10.10.2013, s. 1).

² Zprávy Komise Evropskému parlamentu a Radě:

2019: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52019DC0629>

2020: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A52020DC0806>

2021: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:52021DC0791>

³ Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2019/2151 ze dne 13. prosince 2019, kterým se zavádí pracovní program pro vývoj elektronických systémů stanovených v celním kodexu Unie a jejich uvedení do provozu (Úř. věst. L 325, 16.12.2019, s. 168).

⁴ Pracovní dokument útvarů Komise připojený ke zprávě Komise Evropskému parlamentu a Radě podle článku 278a celního kodexu Unie o pokroku ve vývoji elektronických systémů podle kodexu, SWD(2023) 29 final.

⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/632 ze dne 17. dubna 2019, kterým se mění nařízení (EU) č. 952/2013 za účelem prodloužení přechodného používání jiných způsobů než metod elektronického zpracování dat stanovených v celním kodexu Unie (Úř. věst. L 111, 25.4.2019, s. 54).

2) Z dotazníkového šetření, které za účelem zjištění pokroku rozeslala svým útvarům a členským státům.

Prostřednictvím dotazníkového šetření byly od členských států i Komise shromážděny informace o skutečném pokroku v plnění plánů. Data získaná z tohoto šetření jsou jak kvantitativní ve formě splněných či nesplněných lhůt a milníků, tak kvalitativní v podobě podrobného popisu odhadované složitosti projektů, nevyřešených problémů, očekávaných rizik, zpoždění a důvodů těchto zpoždění a plánovaných a/nebo přijatých zmírňujících opatření.

3) Ze specializovaného šetření o provádění vnitrostátních projektů.

Toto specializované šetření o pokroku při provádění vnitrostátních projektů přineslo širší pohled na zlepšení, kterých členské státy dosáhly v souvislosti s oznámením o příjezdu, oznámením o předložení zboží, dočasným uskladněním, složkou 2 zvláštních režimů a aktualizací vnitrostátních systémů pro dovoz s ohledem na blížící se lhůtu stanovenou celním kodexem Unie, která uplyne 31. prosince 2022.

4) Z dvoustranných setkání na vysoké úrovni mezi Generálním ředitelstvím pro daně a celní unii (GR TAXUD) Evropské komise a ředitelstvími pro IT v oblasti cel členských států.

Výsledky šetření poskytly Komisi jasný přehled o stavu jednotlivých systémů. Ukázalo se však, že je důležité především shromážďovat aktuální poznatky, aby členské státy měly úplný a přesný přehled o stavu každého z projektů celního kodexu Unie, aby pochopily problémy, s nimiž se potýkají, a aby mohly předkládat náměty na zlepšení problematických situací. Proto byla uspořádána dvoustranná setkání na vysoké úrovni s ředitelstvím pro IT v oblasti cel každého členského státu.

5) Z výstupů z transevropských koordinačních a monitorovacích programů.

Tato zpráva obsahuje rovněž analýzu založenou na podrobnějších informacích hlášených členskými státy v rámci koordinačních programů zavedených od roku 2020 pro klíčové decentralizované transevropské systémy v oblasti tranzitu a vývozu.

Tato výroční zpráva popisuje **pokrok dosažený ke dni 30. června 2022**, včetně stanoviska k **očekávanému pokroku do 31. prosince 2022**, které umožňuje získat úplnou představu o pokroku dosaženém v roce 2022.

3. METODIKA PROJEKTŮ ZAVÁDĚNÍ ELEKTRONICKÝCH SYSTÉMŮ CELNÍHO KODEXU UNIE

V rámci nedávného vývoje projektů celního kodexu Unie byla metodika projektů optimalizována. Modelování obchodního procesu, modelování dat a technické specifikace byly vypracovávány spíše souběžně a od počátku se na jejich přípravě významně podíleli odborníci z právní, obchodní a IT oblasti, a to jak na straně Komise, tak i na straně členských států. Komise a členské státy zavádějí pružnější postupy vývoje elektronických systémů celního kodexu Unie, které uživatelům nabízejí přírůstkovou funkčnost prostřednictvím rychlejších a lépe spravovaných softwarových verzí.

Komise a zástupci členských států se pravidelně scházejí, aby tuto projektovou dokumentaci pro jednotlivé transevropské systémy vymezili a dosáhli ohledně ní shody. Komise navíc systematicky využívá konzultací s obchodní komunitou prostřednictvím kontaktní skupiny pro obchod. Členské státy mají povinnost být v přímém kontaktu se svými obchodníky ohledně vnitrostátních plánů a obchodní dokumentace. Dokud jsou nové systémy ve fázi vývoje, zůstává hlavní výzvou zajistit hladké fungování stávajících systémů. Až budou připraveny, bude velmi důležité zajistit bezproblémový přechod stávajících systémů na aktualizované verze. To je klíčové, aby změna nezasáhla do obchodní činnosti a celních operací.

4. CELKOVÝ PŘEHLED O POKROKU PŘI ZAVÁDĚNÍ ELEKTRONICKÝCH SYSTÉMŮ CELNÍHO KODEXU UNIE

Pracovní program k celnímu kodexu Unie zahrnuje sedmnáct projektů zaměřených na zavedení požadovaných elektronických systémů, z toho čtrnáct transevropských projektů, za které odpovídá Komise společně s členskými státy, a tři systémy, které spadají do výlučné odpovědnosti členských států.

4.1 Projekty dokončené do roku 2022

Komise může oznámit, že byly úspěšně zavedeny tyto nové systémy nebo jejich aktualizace:

- Systém registrovaných vývozců podle kodexu – *REX* (nový): uveden do provozu v roce 2017.
- Rozhodování celních orgánů podle kodexu – *CDS* (nový): uveden do provozu v roce 2017.
- Přímý přístup hospodářských subjektů k evropským informačním systémům podle kodexu – *UUM&DS* (jednotná správa uživatelů a digitální podpis) (nový): uveden do provozu v roce 2017.
- Systém registrace a identifikace hospodářských subjektů 2 podle kodexu – *EORI2* (aktualizace): uveden do provozu v roce 2018.
- Surveillance 3 podle kodexu – *SURV3* (aktualizace): uveden do provozu v roce 2018.
- Závazné informace o sazebním zařazení zboží podle kodexu – *ZISZ* (aktualizace): uveden do provozu v roce 2019.
- Systém oprávněných hospodářských subjektů podle kodexu – *AEO* (aktualizace): uveden do provozu v roce 2019.
- Systém informačních listů pro zvláštní režimy podle kodexu – *INF* (nový): uveden do provozu v roce 2020.
- Systém kontroly při dovozu 2 podle kodexu – verze 1 – *ICS2* – verze 1 (aktualizace): uveden do provozu v roce 2021.

4.2 Probíhající projekty

U probíhajících projektů je cílem této zprávy vyzdvihnout úspěchy dosažené v roce 2022, ale také poukázat na problémy, které se vyskytly při provádění vnitrostátních projektů.

Transevropské projekty plánované k zavedení v letech 2023 až 2025 jsou popsány v oddíle 4.2.1. U čtyř z těchto projektů končí časový rámec pro uvedení do provozu v roce 2023.

Tato zpráva se zaměřuje na zavedení tří vnitrostátních projektů uvedených v oddíle 4.2.2, konkrétně na oznámení o příjezdu, oznámení o předložení zboží a dočasném uskladnění, složku 2 zvláštních režimů a na aktualizaci vnitrostátních systémů pro dovoz. Tyto projekty mají být podle plánu uvedeny do provozu do 31. prosince 2022, jak je stanoveno v celním kodexu Unie. Mnohé členské státy však Komisi oznámily, že tento termín stanovený v celním kodexu Unie nejsou schopny dodržet, a dále tak prohloubily riziko nastíněné v předchozích výročních zprávách o pokroku podle celního kodexu Unie.

4.2.1 Transevropské projekty

Pokud jde o transevropské projekty, bylo v roce 2022 vypracováno a odsouhlaseno velké množství IT projektové dokumentace, která bude základem vývojářských prací systémů.

Tyto transevropské projekty se vyznačují specifickou strukturou a v některých případech vyžadují kombinaci ústředních a vnitrostátních složek či sestávají z jedné nebo několika projektových fází, jejichž lhůtou je podle čl. 278 odst. 3 celního kodexu Unie nejpozději 31. prosinec 2025. Popis a průběh jednotlivých projektů je uveden níže.

- 1) **Řízení záruk podle kodexu – GUM (nový):** má za cíl zajistit přidělování a řízení různých druhů celních záruk v celé EU v reálném čase. Očekává se, že rychlejší zpracování, sledovatelnost a monitorování záruk mezi celními úřady pomocí elektronických prostředků povedou k rychlejší identifikaci případů, ve kterých jsou záruky považovány za neplatné nebo nedostatečné k pokrytí vzniklého nebo potenciálního dluhu. Decentralizovaná *složka 2* systému GUM má být vyvinuta na vnitrostátní úrovni, což členským státům umožňuje zahrnout funkce⁶, které jsou potřebné pouze na vnitrostátní úrovni (například vnitrostátní záruky).

Pokrok: Komise s ohledem na právní milníky obsažené v pracovním programu k celnímu kodexu Unie dokončila technické specifikace do 30. září 2022 pro složku 1, jež souvisí s *transevropským systémem řízení záruk*, a členské státy by je měly dokončit do 30. listopadu 2024 pro složku 2, jež souvisí s *vnitrostátním systémem řízení záruk*.

Pokud jde o *vnitrostátní systém řízení záruk*, členské státy uvedly převážně nízkou úroveň rizika včasného provedení projektu se střední/nízkou úrovní složitosti. Čtyři členské státy oznámily, že jejich vnitrostátní složka systému je již zavedena, a pouze dva členské státy zaznamenaly v souvislosti s milníkem pro uvedení do provozu předpokládané zpoždění.

- 2) **Systém kontroly při dovozu 2 podle kodexu – ICS2 (aktualizace):** má za cíl posílit bezpečnost a zabezpečení dodavatelského řetězce prostřednictvím zlepšení kvality údajů, vyplňování údajů, dostupnosti údajů a sdílení údajů, pokud jde o oznámení před vstupem zboží (vstupní souhrnné celní prohlášení) a související informace o rizicích a řízení. Projekt především usnadní spolupráci mezi členskými státy v oblasti analýzy rizik. Projekt bude realizován ve třech verzích, které umožní proveditelný přechod jednotlivých druhů dopravy.

Pokrok: Právě probíhá vývoj verze 2 vycházející z verze 1. Do této druhé verze jsou zahrnuty nové obchodní modely, které zohledňují obchodní potřeby, pravidla a uživatelská rozhraní a které verzi obohacují o vyšší složitost časových ukazatelů, kvalitu údajů, pravidla konzistence údajů a propojení pro vícenásobné podání a oznámení o příjezdu.

Hlavní výzvou je v současné době přechod z verze 1 na verzi 2 vzhledem tomu, že mají odlišné časové rámce pro přechod. Strategie přechodu byla dokončena a zveřejněna v roce 2021 a byly dohodnuty protokoly a postupy krizového řízení pro provoz 24 hodin denně, sedm dní v týdnu a 365 dní v roce, které byly rozeslány všem členským státům. V současné době členské státy připravují vnitrostátní funkční a technické specifikace na základě společných specifikací EU připravených GR TAXUD. Členské státy ve svém pokroku ve vývoji vykázaly zvýšenou míru složitosti, zejména pokud jde o zvýšený počet zúčastněných stran v oblasti obchodu ze třetích zemí, které je třeba oslovit, a jejich připravenost k testování. Z toho plynou rizika pro včasnou připravenost členských států a obchodu.

Práce na „Souboru provozních pokynů“ pro verzi 2 byly dokončeny k prvnímu čtvrtletí 2022 a současně byl aktualizován „Plán kontinuity provozu“, aby zahrnoval i provoz verze 2. V dubnu 2022 byl pro členské státy a hospodářské subjekty zveřejněn tzv. „end-to-end organizační dokument“, neboli dokument stanovující postup komplexního testování. V rámci přípravy celních správ členských států na testování shody s ICS2 se ve druhém čtvrtletí 2022 uskutečnily školicí kampaně. Samotné testování shody bylo zahájeno ve třetím čtvrtletí 2022.

Pokud jde o stav hlášený v souvislosti s vývojem pro ICS2, členské státy se v současné době zaměřují na verzi 2.

- 3) **Důkaz o statusu Unie podle kodexu – PoUS (nový):** bude uchovávat, řídit a vyhledávat veškeré důkazy k prokázání, že hospodářské subjekty u svého zboží uvádějí unijní status. Projekt lze zavést buď na ústřední či vnitrostátní úrovni, avšak řada členských států výslovně vyjádřila svůj záměr využít ústředního systému, jež vyvinula Komise. Vzhledem k závislosti mezi prováděním celního manifestu, jenž slouží jako důkaz statusu zboží Unie,

⁶ Kromě obecných funkcí složky 1 systému GUM.

a jednotného evropského námořního portálu bude projekt dokončen ve dvou fázích s cílem zabránit nejednotnosti a snížit rizika.

Pokrok: Pro fázi 1 systému PoUS byly technické a systémové specifikace dokončeny v prvním čtvrtletí roku 2022. U tohoto projektu je používán postup agilního přístupu k vývoji, který probíhá v souladu s plánováním stanoveným pracovním programem k celnímu kodexu Unie⁷.

V době, kdy je tento dokument vypracováván, probíhá fáze tvorby, jejíž ukončení je plánováno na listopad 2022. Předpokládá se, že testování shody začne ještě v roce 2022.

Pokud jde o fázi 2 systému PoUS, členské státy ve druhém čtvrtletí 2021 přijaly funkční specifikace pro celní manifest (CGM), přičemž zahájení technických a systémových specifikací je plánováno na první čtvrtletí 2023. Na základě činností souvisejících s technickým prováděním a nedávných právních diskusí byla provedena činnost řízení změn s cílem sladit jednotlivé funkční specifikace.

Poukázalo se na to, že datum zavedení fáze 2 PoUS CGM (2. června 2025) není plně v souladu s datem zavedení evropského prostředí jednotného námořního portálu (15. srpna 2025). Vzhledem k tomu, že se očekává, že systém PoUS bude prostřednictvím evropského prostředí jednotného námořního portálu přijímat značný objem údajů CGM, a rozdíl mezi daty by pro odvětví obchodu představoval zbytečnou zátěž, předpokládá se, že se zajistí, aby se data zavedení těchto dvou projektů sladila.

- 4) **Centralizované celní řízení pro dovoz podle kodexu – CCI (nový):** má za cíl zajistit proclení zboží v rámci centralizovaného celního řízení, a umožnit tak hospodářským subjektům centralizovat své obchodování z hlediska celního řízení. Zpracování celního prohlášení a samotné propuštění zboží bude koordinováno příslušnými celními úřady. Systém se bude zakládat na nových vnitrostátních systémech pro dovoz a umožní automatizované fungování centralizovaného celního řízení na evropské úrovni.

Pokrok: Pokud jde o fázi 1 systému CCI, v prvním čtvrtletí roku 2022 byly s prvními členskými státy zahájeny předběžné činnosti v oblasti testování shody a jeden členský stát plánuje dokončit své testovací činnosti do prosince 2022 a zavést CCI se standardním prohlášením v prvním čtvrtletí roku 2023.

Pokud jde o posouzení míry úplnosti systému, přibližně 75 % členských států uvedlo, že vývoj systému probíhá podle plánu. Několik členských států však uvedlo, že v současné fázi bude jejich nasazení odloženo na pozdější dobu, než je termín stanovený v pracovním programu k celnímu kodexu Unie. To může znamenat, že někteří obchodníci, kteří chtějí využívat centralizované celní řízení pro všechny své operace, mohou v případě transakcí v některých členských státech nabýt zpoždění.

Komise dokončila technické specifikace pro fázi 2 systému CCI k 30. červnu 2022, tedy s dostatečným předstihem před plánovaným uvedením do provozu v říjnu 2023.

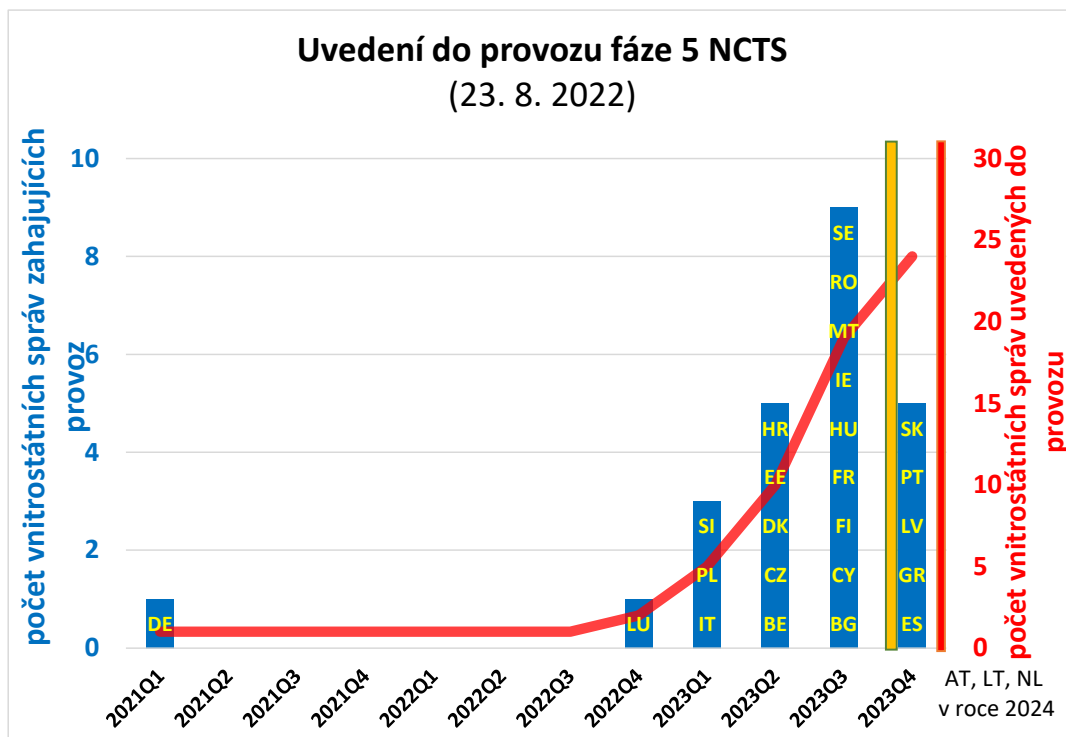
- 5) **Nový informatizovaný tranzitní systém podle kodexu – NCTS (aktualizace):** nový informatizovaný tranzitní systém uvádí do souladu stávající systém Unie a společný tranzitní systém s právními ustanoveními nového celního kodexu Unie, výměnu informací s požadavky na údaje dle kodexu, jakož i aktualizaci a vývoj rozhraní s ostatními systémy.

Pokrok: Od přijetí technických specifikací se část fáze 5 systému NCTS zaměřená na vývoj na vnitrostátní úrovni potýkala s problémy při získávání potřebných zdrojů, protože pozornost členských států se přesunula do oblastí s vyššími prioritami. U uvedení do provozu dochází k významnému posunu až na rok 2023, konkrétně na čtvrté čtvrtletí tohoto roku, což dále zvyšuje tlak na milník 1. prosince 2023. Obecně lze říci, že všechny členské státy pokročily v zavádění svých systémů. Z pomalého pokroku dosaženého při zavádění jejich vnitrostátních systémů však plyne velké riziko zpoždění při dokončování fáze 5 systému

⁷ Podle pracovního programu celního kodexu Unie se očekává, že složka bude uvedena do provozu 2. června 2025.

NCTS. V současné době je stav úplnosti přechodu na úrovni 48 %, přičemž původně předpokládaná procentní hodnota byla stanovena na 72 %. Přesto většina členských států uvádí, že je i nadále na dobré cestě k přechodu „velkého třesku“, který je plánován na 1. prosince 2023.

Pokud jde o fázi 5 systému NCTS, všechny členské státy s výjimkou tří potvrdily, že plánují zahájit provoz v průběhu časového rámce pro uvedení do provozu od prvního čtvrtletí 2021 do čtvrtého čtvrtletí 2023. To je znázorněno v Figure 1. Žlutý sloupec označuje lhůtu, v níž mají členské státy připravit skončení stávajících systémů vývozu a tranzitních systémů a uvést do provozu nové systémy, aby byly připraveny na své zavedení v zákonné lhůtě označené červeným sloupcem.

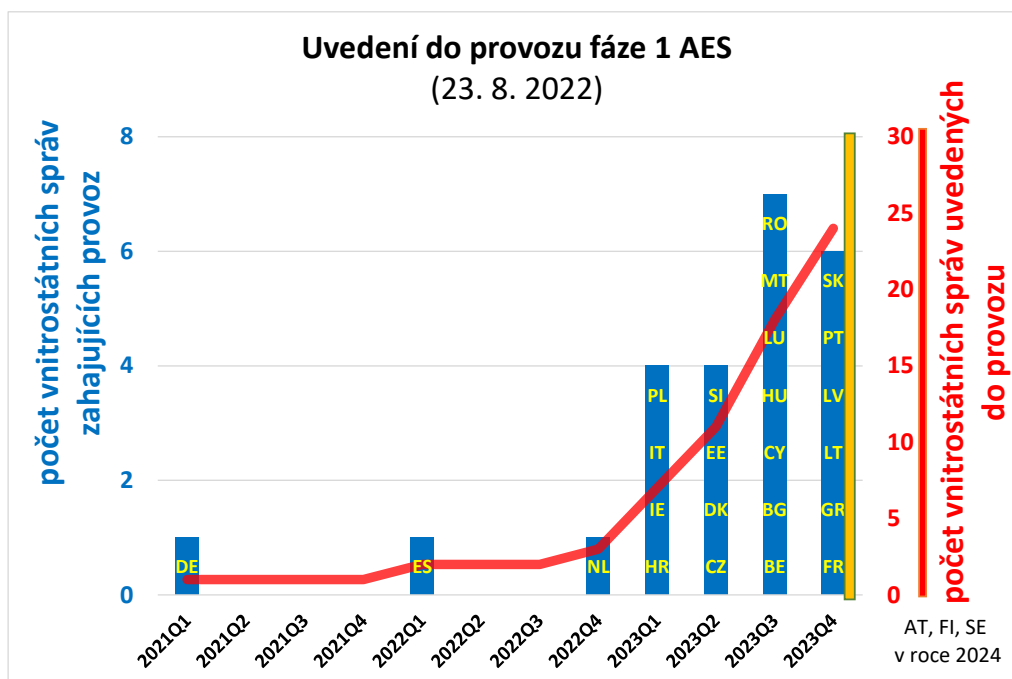
Graf 1 – Uvedení vnitrostátních správ fáze 5 systému NCTS do provozu

Pokud jde o fázi 6 systému NCTS (propojení s jinými systémy), obchodní model a koncepční dokument byly schváleny ITSC, ITCB a ECCG ve čtvrtém čtvrtletí 2021. Funkční a technické specifikace jsou zpracovávány souběžně, formou iterací. Na testování shody a zavádění může mít vliv, že některé členské státy zavedou fázi 5 systému NCTS později, než bylo plánováno.

- 6) **Automatizovaný systém vývozu podle kodexu – AES**, aktualizace jak stávajícího transevropského systému (projektové složky 1), tak stávajících vnitrostátních systémů pro vývoz (projektové složky 2), má za cíl provádět požadavky celního kodexu Unie na vývoz a výstup zboží. Projekt související s transevropským systémem AES spočívá ve zjednodušení celního kodexu Unie nabízených hospodářským subjektům, jejichž cílem je usnadnit evropským společnostem vývoz zboží, např. centralizovaným celním řízením pro vývoz, a v povinnosti, již ukládá celní kodex Unie, lépe sledovat zboží na celním území EU s cílem předcházet podvodům.

Pokrok: Vrcholem prvního pololetí roku 2022 je zahájení mezinárodního provozu složky 1 systému AES za účasti dvou členských států v dubnu 2022. Dalších pět států se k provozu

připojí do konce roku 2022, respektive začátkem roku 2023. Reprezentativní počet členských států již pokročil v přípravě svých technických specifikací nebo je dokončil, zatímco čtyři členské státy dosud nezahájily činnosti s nimi spojené. Přechodná období, která členské státy nabízejí svým obchodním komunitám, jsou stále více omezována, ne-li přímo utlumována, vynucováním přechodu „velkého třesku“ vyvolaného časovou tísní. Všechny členské státy s výjimkou tří potvrdily, že plánují zahájit provoz v průběhu časového rámce pro zavedení od prvního čtvrtletí 2021 do čtvrtého čtvrtletí 2023. To je znázorněno v Figure 2.

Graf 2 – Uvedení vnitrostátních správ složky 1 systému AES do provozu

V případě *složky 2 systému AES, aktualizace vnitrostátních systémů pro vývoz*, reprezentativní počet členských států již pokročil v přípravě svých technických specifikací nebo je dokončil, zatímco šest členských států uvedlo, že činnosti s nimi spojené dosud nezahájilo.

Stav zbývajících transevropských projektů lze shrnout tak, že je Komise na dobré cestě ke splnění zákonných lhůt dohodnutých v souvislosti s celním kodexem Unie a pracovním programem k celnímu kodexu Unie a milníků projektů stanovených ve víceletém strategickém plánu pro celní elektronické systémy (MASP-C) roku 2019. Pokud jde o zavádění vnitrostátních složek těchto transevropských systémů v členských státech, byla zjištěna určitá rizika zpoždění, zejména u verze 2 systému ICS2, fáze 1 systému CCI, systému AES a fáze 5 systému NCTS (viz oddíl 4.3).

V neposlední řadě je důležité zdůraznit, že s ohledem na provádění pracovního programu k celnímu kodexu Unie Komise provede do prosince 2022 přibližně 87 % svých činností (v loňském roce bylo dokončeno 84 % všech jejích vývojářských prací). Toto procento vychází z klíčových ukazatelů výkonnosti pro činnosti, které má provést sama Komise, přičemž nezohledňuje činnosti, které provádějí členské státy. V níže uvedeném přehledu lze nalézt prognózy, které odrážejí pokrok a plánování GR TAXUD.

Časové rozvržení	% splněno
------------------	-----------

Do konce roku 2022	87 %
Do konce roku 2023	95 %
Do konce roku 2024	97 %
Do konce roku 2025	100 %

Graf 3 – Přibližný procentní podíl vývojářských prací dokončených Komisí

Zatímco u většiny vlastních projektových činností Komise není zavádění závislé na pokroku na vnitrostátní úrovni, u některých typů činností prováděných v úzké spolupráci Komise a členských států, jako je testování shody vnitrostátní složky transevropského systému, je tento dopad patrný. Na základě tohoto vedlejšího dopadu lze říci, že zpoždění konkrétních členských států při zavádění jejich vnitrostátních složek má dopad na celkové výsledky při provádění celního kodexu Unie.

4.2.2 Vnitrostátní projekty

Členské státy mají dokončit aktualizaci svých **tří plně vnitrostátních projektů**⁸. Vývojářské práce jsou vnitrostátní záležitostí, přičemž postupy a požadavky na údaje pro vnější oblast jsou definovány prostřednictvím právních předpisů Unie.

Podle čl. 278 odst. 2 celního kodexu Unie mají být do 31. prosince 2022 spuštěny následující tři vnitrostátní projekty:

- 1) **Oznámení o příjezdu, oznámení o předložení zboží a dočasné uskladnění podle kodexu (AN, PN a TS)** – (aktualizace): vymezují postupy automatizace na vnitrostátní úrovni, pokud jde o oznámení o příjezdu (dopravní prostředek), předložení zboží a celní prohlášení pro dočasné uskladnění podle celního kodexu Unie. Tento projekt podporuje harmonizaci napříč všemi členskými státy v oblasti výměny údajů mezi hospodářskými subjekty a celními orgány.

Pokrok: Již v loňské zprávě bylo uvedeno, že hrozí, že ne všechny členské státy zavedou požadované vnitrostátní systémy včas. Ve srovnání s výroční zprávou o pokroku podle celního kodexu Unie za rok 2021 byla zjištěna další zpoždění. Do konce roku 2022 dokončily oznámení o příjezdu čtyři členské státy, oznámení o předložení zboží dokončilo sedm členských států a dočasné uskladnění dokončilo šest členských států – viz oddíl 3.1.2 pracovního dokumentu útvarů Komise přiloženého k této zprávě.

- 2) **Vnitrostátní systémy pro dovoz podle kodexu – NIS** (aktualizace): mají za cíl provést veškeré požadavky na zpracování a údaje, které se podle celního kodexu Unie týkají dovozu. Členské státy musí na své úrovni vypracovat technické specifikace, které budou prvním krokem směrem k dokončení dotyčných systémů.

Pokrok: Ve srovnání s výroční zprávou o pokroku podle celního kodexu Unie za rok 2021 byla zjištěna další zpoždění. Do konce roku 2022 aktualizovalo vnitrostátní systém pro dovoz podle požadavků celního kodexu Unie pouze deset členských států – viz oddíl 3.2.2 pracovního dokumentu útvarů Komise přiloženého k této zprávě.

- 3) **Zvláštní režimy podle kodexu – SP** (aktualizace): mají za cíl harmonizaci a usnadnění zvláštních režimů (režim uskladňování v celním skladu, konečné užití, dočasný dovoz a režimy aktivního a pasivního zušlechťovacího styku). Členské státy budou muset ve svých vnitrostátních systémech provést všechny změny požadované pro tyto zvláštní režimy celním kodexem Unie. Složka pro dovoz bude součástí aktualizace projektu vnitrostátních systémů pro dovoz podle celního kodexu Unie, zatímco složka zvláštních režimů pro vývoz bude provedena v souladu s vnitrostátním projektem automatizovaného systému vývozu (AES) podle kodexu a bude jeho součástí.

⁸ Tento harmonogram nezahrnuje vývozní složku vnitrostátního systému pro zvláštní režimy, jejíž činnosti a plány jsou propojeny s automatizovaným systémem vývozu (AES).

Pokrok: Vzhledem k vzájemné provázanosti s aktualizací vnitrostátních systémů pro dovoz a dalším zvláštním okolnostem nedokáže několik členských států dodržet zákonnou lhůtu pro složku zvláštních režimů pro dovoz. Patnáct členských států plánovalo dokončit vývojářské práce na složce zvláštních režimů pro dovoz do konce roku 2022 – viz oddíl 3.3.2 pracovního dokumentu útvarů Komise přiloženého k této zprávě. Některé z nich však tento milník s ohledem na nejnovější vývoj oznámený v souvislosti s aktualizací jejich vnitrostátních systémů pro dovoz možná nesplnily. U složky zvláštních režimů pro vývoz s termínem 1. prosince 2023 vypadá situace lépe, neboť většina členských států plánuje uvedení do provozu ve stanovených lhůtách.

Lze shrnout, že navzdory vynaloženému úsilí došlo v mnoha členských státech ke zpoždění, a proto se jim nepodaří dodržet lhůtu stanovenou podle celního kodexu Unie pro zavedení vnitrostátních systémů (31. prosince 2022).

4.3 Rizika zpoždění při provádění celního kodexu Unie v oblasti IT

Komise je na dobré cestě s vývojem, za který nese odpovědnost, a nebylo zjištěno ani se nevyskytlo žádné zpoždění oproti lhůtám stanoveným v právních předpisech. Kromě toho nebyla zaznamenána žádná závažná rizika, která by vedla ke vzniku zpoždění při zavádění. Přestože jsme v této zprávě odlišili pokrok na straně Komise od pokroku na straně členských států, do určité míry se zpoždění na vnitrostátní úrovni promítají do pokroku transevropských systémů, jako jsou ICS2, CCI, AES a NCTS, a v důsledku toho také v omezené míře do činností Komise. To se projevuje například v dlouhodobějších investicích do zdrojů za účelem testování shody, podpory transevropské koordinace a monitorování, v poskytování pomoci v rámci alternativních vnitrostátních systémů vývoje a zavádění, a dokonce i v prodloužené údržbě ústředních složek používaných pro přechod.

Při pohledu na **celkový pokrok členských států v provádění** je patrné, že ve vývoji, za který jsou odpovědné, dosahují postupně pokroku, ale většinou pomaleji, než bylo plánováno, což vede k tomu, že u jednoho nebo více projektů **bylo zaznamenáno zpoždění** přesahující zákonné lhůty.

Jako zdůvodnění ohlášených zpoždění uváděly členské státy různé příčiny. Většinou se jedná o problémy a rizika, které se každoročně opakují, mají dopad na průběh jejich činností a v konečném důsledku způsobují zpoždění ve vývoji jejich systémů. Mezi hlavní zdroje potíží a rizik zpoždění, které členské státy uvedly, patří **nedostatek finančních a lidských zdrojů**, dopad **balíčku týkajícího se DPH v oblasti elektronického obchodování** a změny v plánování související s tímto balíčkem⁹, dále pak zvláštní pracovní okolnosti způsobené **pandemií COVID-19**, konkurenční priority a dopad **brexitu a války na Ukrajině** na celní správu. Členské státy rovněž poukazovaly na to, že **vnitrostátní infrastruktury IT** nedokážou vyhovět potřebám projektů, dále na **problémy s kapacitou dodavatelů a jejich závislost na dalších zúčastněných stranách**, na **přechod a testování s hospodářskými subjekty**, na prodlevy ve **výběrových řízeních** na zadávání částí prací externím dodavatelům nebo na jejich neúspěšný průběh a na **složitě systémové integrace projektů celního kodexu Unie**.

Vzhledem k tomu, že pracovní program k celnímu kodexu Unie byl vytvořen v dubnu 2019 a Komise dodala své funkční a technické specifikace pro transevropské systémy včas, jeví se z hlediska správy jako problematické, že v několika členských státech dosud nebyly zadány veřejné zakázky (v době našeho posuzování za účasti členských států) nebo v nich dochází v rámci vnitrostátního procesu zadávání veřejných zakázek ke značným problémům.

Komise uspořádala dvoustranná setkání, aby se všemi jednotlivými členskými státy projednala jejich problémy, znovu zdůraznila, že prioritou by měly být projekty celního kodexu Unie, a poradila jim ohledně možných následných kroků a opatření. V této souvislosti **zaslalo dvacet čtyři členských států Komisi formální žádosti o odchylky** v souladu s čl. 6 odst. 4 celního kodexu Unie týkající se odkladu vnitrostátních projektů na pozdější termín, než je 31. prosinec 2022. Přehled odchylek, o které členské státy požádaly, je uveden níže:

⁹ [Prováděcí nařízení Rady \(EU\) 2017/2459 ze dne 5. prosince 2017](#) (Úř. věst. L 348, 29.12.2017, s. 32).

- V případě provádění **oznámení o příjezdu** požádaly o udělení odchylky následující členské státy: Rakousko, Bulharsko, Belgie, Kypr, Česko, Dánsko, Estonsko, Španělsko, Francie, Řecko, Maďarsko, Chorvatsko, Lucembursko, Malta, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Švédsko, Slovinsko a Slovensko. Zároveň Rakousko, Bulharsko, Kypr, Německo, Estonsko, Španělsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Maďarsko, Litva, Lotyšsko, Nizozemsko, Polsko, Rumunsko, Švédsko a Slovinsko oznámily, že využijí systém oznámení o příjezdu začleněný do verze 2 systému ICS2 (plánované zavedení 1. března 2023). Německo a Irsko označily položku oznámení o příjezdu za nerelevantní.
- V případě provádění **oznámení o předložení zboží** požádaly o udělení odchylky následující členské státy: Rakousko, Belgie, Kypr, Česko, Dánsko, Estonsko, Španělsko, Francie, Řecko, Maďarsko, Chorvatsko, Lucembursko, Malta, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Švédsko, Slovinsko a Slovensko.
- V případě provádění **dočasného uskladnění** požádaly o udělení odchylky následující členské státy: Rakousko, Belgie, Kypr, Česko, Dánsko, Estonsko, Španělsko, Francie, Řecko, Maďarsko, Chorvatsko, Litva, Lucembursko, Malta, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Švédsko, Slovinsko a Slovensko.
- V případě provádění **aktualizace vnitrostátních systémů pro dovoz** požádaly o udělení odchylky následující členské státy: Rakousko, Belgie, Kypr, Česko, Dánsko, Španělsko, Francie, Řecko, Maďarsko, Litva, Lucembursko, Malta, Nizozemsko, Portugalsko, Rumunsko a Švédsko. Tato zpoždění budou mít dopad na transevropský projekt centralizovaného celního řízení pro dovoz a **složku 2 zvláštních režimů**, které se řídí stejným harmonogramem jako aktualizace vnitrostátních systémů pro dovoz.

Komise pečlivě posoudila žádosti, které obdržela od jednotlivých členských států, a odůvodnění, které tyto členské státy poskytly s ohledem na konkrétní okolnosti, a přijala **prováděcí rozhodnutí, kterými se** žádajícím členským státům **uděluje odchylky** v případě oznámení o příjezdu, oznámení o předložení zboží, dočasného uskladnění a vnitrostátních systémů pro dovoz, a to na omezenou dobu, která potrvá nejpozději do 31. prosince 2023. U vnitrostátního projektu týkajícího se vstupu navíc povolí iterativní přístup pro režim námořní dopravy z důvodu sladění s datem stanoveným v pracovním programu celního kodexu Unie pro verzi 3 systému ICS2.

Kromě údajů shromážděných pro tuto výroční zprávu o pokroku, které jsou uvedeny v příloženém pracovním dokumentu útvarů Komise, **několik členských států informovalo Komisi odděleně a oficiální cestou (v rámci žádosti o odchylku) také o zpožděních u jiných (zejména transevropských) projektů:**

- V případě provádění **verze 2 systému ICS2** požádaly o udělení odchylky následující členské státy: Rakousko, Dánsko, Estonsko, Francie, Řecko, Nizozemsko a Rumunsko. Obdobně oznámily Kypr, Finsko, Francie, Řecko a Nizozemsko zpoždění v případě provádění **verze 3 systému ICS2**. Viz oddíly 4.3.1 a 4.3.2 průvodního dokumentu k této zprávě.
- V případě provádění **fáze 1 systému PoUS** uvedl následující členský stát plánované datum zavedení po termínu uvedeném v pracovním programu k celnímu kodexu Unie: Řecko. V případě **fáze 2** ohlásilo zpoždění při zavádění systému Finsko. Viz oddíl 4.4.2 průvodního dokumentu k této zprávě.
- V případě provádění **fáze 1 systému CCI** uvedly následující členské státy plánované datum uvedení do provozu po termínu uvedeném v pracovním programu k celnímu kodexu Unie: Německo, Dánsko, Finsko, Francie a Řecko. V případě provádění **fáze 2 systému CCI** uvedly Estonsko a Finsko plánované datum uvedení do provozu po termínu uvedeném v pracovním programu. Viz oddíl 4.5.2 průvodního dokumentu k této zprávě.
- V případě **fáze 5 systému NCTS** uvedly Rakousko, Litva a Nizozemsko zpoždění v souvislosti se zavedením. Viz oddíl 4.6.2 průvodního dokumentu k této zprávě.

- V případě provádění **složky 1 systému AES** uvedly Rakousko, Finsko a Švédsko pozdější plánované datum uvedení do provozu, než je uvedeno v pracovním programu k celnímu kodexu Unie. Viz oddíl 4.7.2 průvodního dokumentu k této zprávě.
- V případě provádění **složky 2 systému GUM** uvedly následující členské státy plánované datum uvedení do provozu po termínu uvedeném v pracovním programu k celnímu kodexu Unie: Finsko a Francie. Viz oddíl 4.2.2 průvodního dokumentu k této zprávě.

Komise situaci u výše uvedených projektů velmi pečlivě analyzuje a sleduje a přijímá opatření ke zvýšení své podpory (viz oddíl 4.4 níže).

Závěrem lze konstatovat, že **většině členských států se nepodařilo řádně zmírnit rizika uvedená v předchozích zprávách a u vnitrostátních projektů týkajících se vstupu a dovozu s datem provedení 31. prosince 2022 tak došlo ke zpoždění.** Zpoždění, k nimž u těchto projektů dochází, mohou mít negativní dopad na zavedení vnitrostátních složek transevropských systémů, neboť jednotlivá zavedení se soustřeďují do čím dál kratšího časového rámce. Tato zpoždění navíc omezují schopnost členských států i EU shromažďovat relevantní údaje a provádět kritickou analýzu údajů, což vede k oslabení našeho společného úsilí o účinný boj proti podvodům. A konečně, přínosy pro obchod, jak je předpokládá celní kodex Unie, plynoucí z úplné digitalizace celních postupů a z projektů pro usnadnění obchodu, jako je centralizované celní řízení pro dovoz, se projeví až v pozdější fázi ke konci přechodného období.

4.4 Zmírňující opatření

Pokud jde o **vnitrostátní projekty**, z informací o plánování a pokroku, které členské státy poskytly, vyplývá, že v případě oznámení o příjezdu, oznámení o předložení zboží a dočasného uskladnění, aktualizace vnitrostátních systémů pro dovoz a složky 2 zvláštních postupů (vnitrostátní zvláštní postupy týkající se dovozu) se situace v roce 2022 ve srovnání s plánovacími ustanoveními z roku 2021 zhoršila.

S ohledem na tuto situaci **Komise zvyšuje podporu poskytovanou členským státům prostřednictvím několika opatření.** Komise prováděla přísnější dohled spočívající v častějším shromažďování zpráv o pokroku od členských států a v pořádání dvoustranných setkání za účasti generálních ředitelů jednotlivých členských států, na nichž se projednával pokrok a plánování. Provádění celního kodexu Unie v oblasti IT zůstává opakovaně jedním z témat většiny návštěv, které provádí generální ředitel se svými protějšky, a také součástí programů plenárních zasedání s generálními řediteli z jednotlivých členských států. Členské státy byly vyzvány, aby přijaly veškerá nezbytná zmírňující opatření a předložily žádosti o financování v rámci fondu na podporu oživení a odolnosti s cílem získat pomoc při činnostech IT v oblasti cel, nicméně málokterý z nich této možnosti využil.

Komise **poskytla členským státům dodatečné poradenství** k provádění vnitrostátních projektů, například vydáním balíčku dokumentace o opakovaném použití specifikací CCI pro vnitrostátní systémy pro dovoz a zřízením asistenční služby v rámci GR TAXUD pro řešení otázek týkajících se právních, procesních a technických záležitostí.¹⁰ Na **každém uskutečněném dvoustranném setkání** Komise rovněž navrhla **členským státům další podporu.** Členské státy na tyto návrhy pravidelně odpovídaly, že jejich situace je specifická, neboť dotčené systémy jsou vnitrostátními systémy vyznačujícími se různými vnitrostátními zvláštnostmi, a proto podpora ze strany Komise v podstatě není zapotřebí. Snaha zapojit do stávajících vnitrostátních projektů více zúčastněných stran by mohla dokonce způsobit další zpoždění. Podpora, kterou členské státy od Komise očekávají, se týká výhradně oblastí přezkumu příslušných cílových termínů pro uvedení do provozu podle celního kodexu Unie v návaznosti na jejich oficiální žádosti o odchylky. Navzdory této zpětné vazbě se Komise bude v období 2023–2025 nadále zabývat možností poskytovat dodatečnou podporu členským státům, které o ni projeví zájem, a případně zpřístupní poradenství prostřednictvím konzultací s odborníky v takových oblastech, jako je správa, řízení projektů, řízení změn obchodních procesů, zadávání veřejných zakázek, komunikace atd. Členské státy, které by mohly mít o takové poradenství nebo podporu zájem, se vyzývají, aby Komisi zaslaly příslušné žádosti.

¹⁰ 21. února 2022, Ref. Ares (2022) 1297882.

Členské státy uvedly, že zavádějí následující druhy zmírňujících opatření: používání agilní metodiky vývoje, externí zajišťování většího počtu vývojářských činností nebo souběžné provádění několika činností, mobilizace dodatečných zdrojů, rozdělení projektů do několika fází a upřednostnění klíčového rozsahu a potenciální změna organizačního uspořádání se svými dodavateli s cílem dosáhnout účinnějšího procesu vývoje. Tato opatření byla uvedena u vnitrostátních a transevropských projektů.

Pokud jde o projekty týkající se **transevropských systémů**, Komise dále poskytovala a posilovala svou podporu členským státům tím, že zaváděla inovativní mechanismy vývoje a zavádění, zdokonalovala přístup k řízení a poskytovala transevropské koordinační a monitorovací programy. To je popsáno podrobněji dále.

S cílem snížit riziko zpoždění Komise využívá agilní přístup k vývoji a zavádění elektronických systémů celního kodexu Unie, a to zejména ve fázi vývoje softwaru každého projektu. Umožňuje tak vývoj prototypů, rychlejší řešení problémů a zajišťuje vyváženější pracovní zátěž jak pro Komisi, tak pro členské státy. Tato metoda byla poprvé uplatněna u projektů AES, fáze 5 NCTS a systému ICS2, přičemž členské státy i hospodářské subjekty ji vítaly. Komise dále zavedla mechanismus posílené spolupráce mezi všemi zúčastněnými stranami od samého počátku projektů s cílem zvýšit kvalitu přípravných činností a zamezit vzniku problémů při rozhodování a dodatečných požadavků v pozdějších fázích projektů.

Pro sledování pokroku se i nadále používá přehled víceletého strategického plánu pro oblast cel (MASP-C), což Komisi umožňuje identifikovat možná zpoždění již v rané fázi. Milníky stanovené v tomto přehledu vycházejí z MASP-C pro rok 2019 a pracovního programu k celnímu kodexu Unie pro rok 2019. Přehled se pro informační a řídicí účely čtvrtletně předkládá členským státům (koordinační skupině členských států pro elektronické celnictví) a obchodní komunitě (kontaktní skupině pro obchod).

Komise kromě sledování pokroku při plnění hlavních milníků projektů stanovených v pracovním programu k celnímu kodexu Unie a v rámci MASP-C rovněž stanoví konkrétní průběžné milníky pro jednotlivé projekty (např. milníky, kterých by všechny členské státy měly dosáhnout v oblasti testování shody). Aby bylo možné zavádění decentralizovaných transevropských systémů zvládnout a aby se předešlo vzniku dodatečných nákladů na provoz jak starých, tak nových systémů v případě, kdy je časový rámec pro zavedení delší, je zapotřebí bedlivého sledování.

V souvislosti s prováděním **systému ICS2** se po **úspěšném zavedení verze 1 systému ICS2** zaměření přesunulo na zajištění bezproblémového vývoje verzí 2 a 3. Členské státy nyní zaměřují své úsilí na včasné provedení verze 2.

Komise poskytla vnitrostátním správám a hospodářským subjektům při jejich činnostech souvisejících s vývojem verze 2 systému ICS2 následující podporu:

- vytvoření specializovaného fóra a organizace specializovaných webinářů, podporu poskytovanou prostřednictvím často kladených dotazů a organizace pravidelných transevropských koordinačních plenárních zasedání programu ICS2 za účasti všech členských států, jednotlivých hospodářských subjektů, obchodních sdružení a mezinárodních organizací,
- intenzivní a nepřetržité sledování vnitrostátních a obchodních plánů projektů a jejich plánování s cílem zajistit jejich soulad s ústředním plánováním Komise v rámci příslušných milníků dodávek v oblasti IT, komunikační kampaně s řadou různých činností uskutečňovaných v průběhu provádění systému ICS2, včetně vytvoření specializovaného obsahu týkajícího se systému ICS2 na internetových stránkách GR TAXUD, kampaně v sociálních médiích a přímé komunikace se zúčastněnými stranami a subjekty veřejného mínění,
- on-line školení a školicí materiály,
- zveřejnění informačních přehledů speciálně připravených pro hospodářské subjekty ze třetích zemí, prezentace na akcích pořádaných GR TAXUD nebo obchodními subjekty, zpřístupnění dokumentace k verzi 2 systému ICS2 ve veřejné knihovně platformy CIRCABC.

V případě transevropských systémů fáze 5 NCTS a AES pokračuje Komise za účelem pravidelného hodnocení pokroku a vydávání včasných upozornění na případné problémy ve „čtvrtletním programu monitorování vnitrostátní správy“ s využitím klíčových ukazatelů výkonnosti. Kromě toho, aby

podpořila členské státy v rozvoji vnitrostátních složek transevropských systémů a jejich zavádění, zřídila Komise „program pro koordinaci vnitrostátních správ“, který zahrnuje následující činnosti:

- specializovanou asistenční službu (helpdesk),
- stovky uskutečněných virtuálních setkání s odborníky a manažery na provozní úrovni a na úrovni středního a vyššího managementu s cílem zmírnit rizika zpoždění členských států, individuální podporu jednotlivým členským státům s cílem zajistit jim bezproblémové testování, uspokojit jejich připravenost a zmírnit jejich technická rizika,
- program odborné přípravy zaměřený na zapojení první vlny členských států, které v roce 2022 zahájí testování shody,
- informování hospodářských subjektů o pokroku a plánech členských států.
- zprávy, ve kterých Komise informovala koordinační skupinu členských států pro elektronické celnictví (ECCG) a skupinu pro celní politiku (CPG) o průběžném pokroku členských států a dalších signatářských stran Úmluvy o společném tranzitu, a aktuální zprávu, která poskytuje přehled klíčových ukazatelů výkonnosti souhrnných vnitrostátních plánů. Komise rovněž v prvním čtvrtletí roku 2021 vydala čtvrtletní konsolidovanou zprávu o pokroku při přechodu fáze 5 systému NCTS i systému AES.

V případě **fáze 1 systému CCI** jsou členské státy v návaznosti na výsledky pravidelných schůzek pořádaných Komisí vyzývány, aby si včas vybraly poskytovatele služeb IT a předem naplánovaly interní zdroje, aby měly dostatek času na vývoj, testování a uvedení do provozu. Komise zároveň doporučuje, aby testy konektivity u systému CCN2 probíhaly souběžně s vývojem nebo mu předcházely a aby se předběžné testy shody prováděly souběžně s vývojářskými pracemi.

Ve většině členských států probíhá celková obnova elektronických celních systémů a jejich sladění s novými celními postupy, jak ukládá celní kodex Unie. Většina členských států však v případě transevropských systémů hodlá lhůtu 1. prosince 2023 dodržet. Členské státy ve svých specifikacích a vývoji pokročily, některé v rámci testování shody a jiné v propojení s ústředními službami. V případě fáze 1 systému CCI, AES a fáze 5 systému NCTS plánuje většina členských států uvedení do provozu až v posledních dvou čtvrtletích roku 2023, což představuje jasný posun ke konci časového rámce pro uvedení do provozu. Z tohoto pohledu **bude zapotřebí, aby členské státy vyvinuly mimořádné úsilí, aby dokázaly vzniklá zpoždění včas napravit.** Členské státy se vyzývají, aby byly ve svých vnitrostátních projektových plánech transparentní a zároveň zvýšily prioritu těchto projektů a měly připravený „plán B“ pro zajištění kontinuity své činnosti.

5. SHRUTÍ TÝKAJÍCÍ SE ŘÍZENÍ A ZÁVĚRY

Po pečlivém vyhodnocení pokroku v provádění celního kodexu Unie v oblasti IT s využitím různých nástrojů (průzkumy, dvoustranná setkání, virtuální schůzky, vnitrostátní plánování atd.) lze konstatovat, že **členské státy se při zavádění elektronických systémů celního kodexu Unie ve stanovených lhůtách potýkají se zpožděním a problémy.** V roce 2022 se pozornost soustředila především na vnitrostátní projekty týkající se oznámení o příjezdu, dočasného uskladnění, oznámení o předložení zboží, aktualizace vnitrostátních systémů pro dovoz a složky 2 zvláštních postupů, u nichž je zákonná lhůta podle celního kodexu Unie stanovena na konec oznamovaného roku.

S ohledem na rizika zjištěná v předchozí zprávě Komise přijala opatření k důkladnějšímu sledování pokroku vnitrostátních projektů a k poskytování podpory členským státům v souvislosti s vnitrostátními postupy a systémy pro dovoz. **Většině členských států se však nepodařilo řádně zmírnit rizika uvedená v předchozích zprávách a u vnitrostátních projektů týkajících se vstupu a dovozu s datem provedení 31. prosince 2022 tak došlo ke zpoždění.** S ohledem na zpomalení pokroku v provádění mnoho členských států nahlásilo u těchto projektů zpoždění a předložilo Komisi formální žádost o odchylku v souladu s čl. 6 odst. 4 celního kodexu Unie a požádalo o prodloužení lhůt pro uvedení systémů do provozu. Členské státy uvedly, že nejzávažnějšími důvody těchto zpoždění jsou omezené zdroje, složitost projektů a jejich integrace, četné povinnosti, které mají být prostřednictvím celních systémů plněny, smluvní záležitosti a některé vnější faktory, jako je dopad pandemie COVID-19, brexitu a války na Ukrajině na celní správu. Komise žádosti o odchylky a odůvodnění, které jednotlivé členské

státy poskytl, s ohledem na konkrétní okolnosti pečlivě posoudila. Následně bylo několika (ne však všem) žádostem členských států o odchylku vyhověno, což se odrazilo v příslušných prováděcích rozhodnutích Komise¹¹ pro vnitrostátní systémy týkající se vstupu a/nebo dovozu. Zpoždění při zavádění těchto vnitrostátních systémů ohrožuje včasné zavedení zbývajících transevropských systémů, neboť různá zavádění se soustřeďují do čím dál kratšího časového rámce a přibližují se konečné lhůtě.

Oproti loňskému roku **jsou navíc ovlivněny i transevropské systémy**, neboť další členské státy hlásí zpoždění ve vývoji verze 2 systému ICS2, fáze 1 systému CCI, systému AES a fáze 5 systému NCTS. Z tohoto pohledu hrozí, že přechodná období, která členské státy nabízejí svým obchodním komunitám, budou stále více omezována, ne-li přímo utlumována, vynucováním přechodu „velkého třesku“. Tato skutečnost negativně ovlivňuje probíhající přípravy obchodní komunity na zavedení nových systémů a jejich rozhraní s celními orgány, zatímco skutečné přínosy pro obchod získané díky této digitální transformaci celního kodexu Unie a projektům, jako je centralizované celní řízení pro dovoz, se projeví až v pozdější fázi ke konci celkového přechodného období celního kodexu Unie. Vzhledem k prodlouženému období nesladěnosti bude mít toto delší přechodné období negativní dopad i na ty členské státy, které jsou připraveny včas, a na ty obchodníky, kteří působí ve více členských státech.

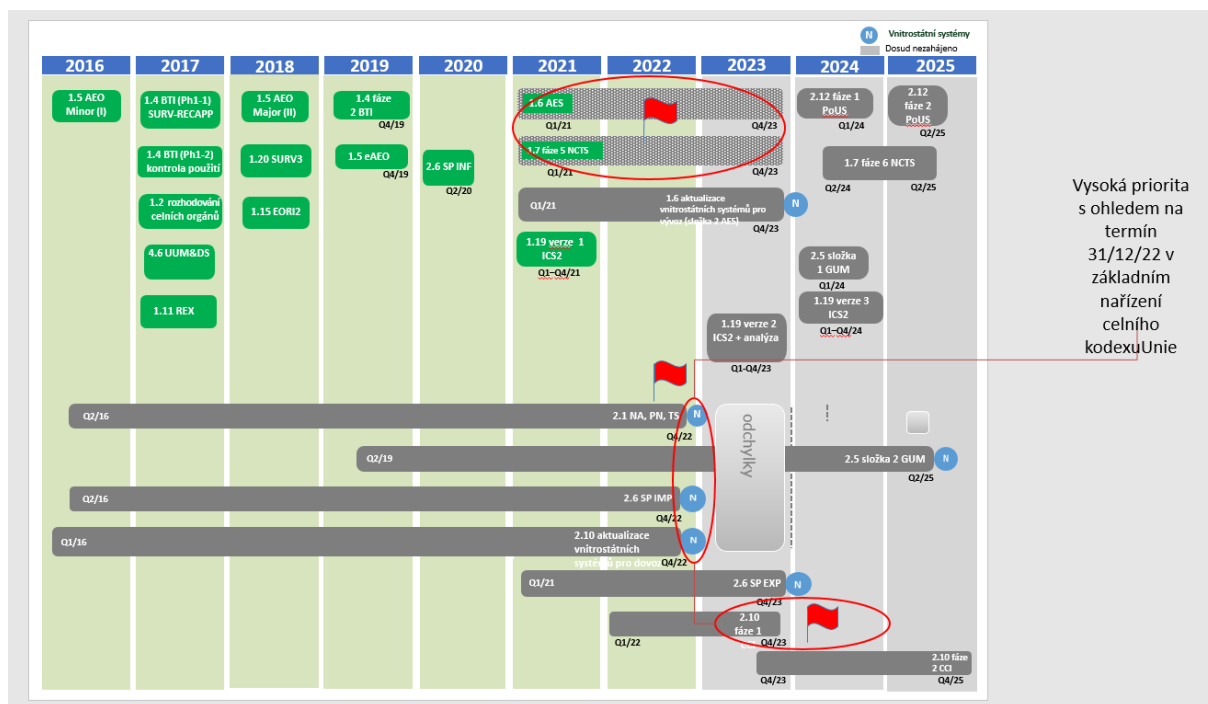
Členské státy budou muset přehodnotit své strategie, zdroje a přístupy ke správě, aby se zabránilo tomu, že se zpoždění budou přenášet i na další projekty.

Podrobnosti o harmonogramu a stavu jednotlivých projektů jsou uvedeny v pracovním dokumentu útvarů Komise, který bude zveřejněn spolu s touto zprávou. Souhrnný přehled plánování a pokroku a červeně označených rizik naleznete v grafu 4 níže.

¹¹ Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2023/235 ze dne 1. února 2023, kterým se povoluje odchylka požadovaná některými členskými státy podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013, pokud jde o použití jiných způsobů výměny a uchovávání informací než metod elektronického zpracování dat pro účely oznámení příjezdu námořního plavidla nebo letadla. Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2023/234 ze dne 1. února 2023, kterým se povoluje odchylka požadovaná některými členskými státy podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013, pokud jde o použití jiných způsobů výměny a uchovávání informací než metod elektronického zpracování dat pro účely oznámení o předložení zboží týkajícího se zboží vstupujícího na celní území Unie.

Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2023/236 ze dne 1. února 2023, kterým se povoluje odchylka požadovaná některými členskými státy podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013, pokud jde o použití jiných způsobů výměny a uchovávání informací než metod elektronického zpracování dat pro účely prohlášení pro dočasné uskladnění zboží, které není zbožím Unie, předloženého celním orgánům.

Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2023/237 ze dne 1. února 2023, kterým se povoluje odchylka požadovaná některými členskými státy pro použití jiných způsobů pro výměnu a uchovávání informací týkajících se celního prohlášení pro zboží vstupující na celní území Unie podle článků 158, 162, 163, 166, 167, 170 až 174, 201, 240, 250, 254 a 256 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013, kterým se stanoví celní kodex Unie, než metod elektronického zpracování dat.

Graf 4 – Přehled plánovaných projektů pracovního programu k celnímu kodexu Unie

Členské státy a Komise se i nadále snaží dodržovat zákonné lhůty a obě strany se o svém pokroku pravidelně navzájem informují a rovněž informují obchod. Je třeba konstatovat, že navzdory zjištěným zpožděním členské státy projevují silnou vůli a velké úsilí přijmout další zmírňující opatření k řešení problémů.

Komise bude situaci i nadále pravidelně sledovat, a to prostřednictvím zpřísněných požadavků na podávání zpráv v rámci celního kodexu Unie, prostřednictvím čtvrtletních monitorovacích a koordinačních programů vnitrostátních správ pro transevropské systémy a prostřednictvím plenárních a dvoustranných setkání s členskými státy, s cílem dosáhnout úspěšného dokončení provádění celního kodexu Unie v oblasti IT do konce roku 2025.

Komise rovněž zváží další konkrétní opatření, kterými by v nadcházejících letech posílila svou podporu členským státům, jako například poskytnutí technické pomoci.